KERTOMUS ISAK ISAKINPOIKA YLÖSESTÄ JA SIGRID JOHANNA SUOJASESTA ELI PUOLITOISTA VUOSISATAA MEIKÄLÄISTEN HISTORIAA.

I. YLÖSTEN HISTORIAA

Isak Isakinpoika Ylösen isä, talollisenpoika ja seppä Isak Henrikinpoika Ylönen syntyi Pieksämäen Kylmämäessä v.1827 ja avioitui Maria Elisabeth Laukkarisen kanssa v.1853 Pieksämäellä. Maria Elisabeth eli Maija-Liisa oli syntyisin Kangasniemeltä. Pieksämäellä ollessaan he saivat kaksi lasta, v.1859 Evan ja v.1861 Kasperin, mutta molemmat kuolivat heti pienenä. Kuten siihen aikaan usein kävi.

Seppä Isakin suuressa kotitalossa Pieksämäellä oli kaksi häntä vanhempaa veljeä ja talon perimisen mahdollisuuksia ei näin ollut. Oli lähdettävä. V.1862 seppä Isak sitten lähti Leivonmäelle vaimoineen, kohteena Havumäen kylässä sijaitseva Pohjanaho-niminen kruunun uudistila. Tila oli synkkää koskematonta korpea (melkoista korpiseutua vieläkin). Paljon varmaan tarvittiin työtä ja tarmoa ennekuin rakennukset ja viljelykset olivat kunnossa.

Seppä Isak oli tietämän mukaan erittäin taitava ammattimies ja siksi tunnettu oman pitäjän ulkopuolellakin. Isakin pajarakennusta ei nykyisin enää ole olemassa, mutta allekirjoittaneen käydessä pajan paikalla v.1970 löytyi sieltä vielä Isakin takomia hevosenkenkänauloja. Otin kaikki löytämäni mukaan ja ovat ne tallessa piirongin laatikossa.

Seppä Isakin rakentaman asuinrakennuksen hirsikehikko on vielä nykyisin käytössä. Tilan nykyinen omistaja mvj. Vilho Reinikainen (os:Mieskonmäki, puh. 947/8330) jätti sen rakentamansa talousrakennuksen sisään.

Paikkakunnalla kerrotaan vielä nykyisinkin tarinoita seppä Isakista. Johtunee siitä, että hän oli kaikkien tuntema ammattimies, mutta lienee hän myöskin jollakin tapaa ollut "oma persoonansa".

Eräs tarina kertoo II vaimo Loviisan piilottaneen voita heinälatoon tarkoituksella myöhemmin vaihtaa voi hamekankaaseen. Seppä tiesi kätkön olemassaolosta, mutta ei löytänyt sitä. Vakaana miehenä päätti, ettei vaimoväki leikittele hänen kanssaan ja teki pikaisen, ehkä vähän radikaalin ratkaisun. Tuikkasi ladon tuleen.

Tuleen liittyy myös toinen tarina. Kaskenpoltosta se lienee alkanut, mutta levisi sitten laajalle valtion metsiin. Käräjillä ei varmaankaan ollut lieventävä asianhaara se seikka, että seppä oli myös valtion metsien vartija. Linnareisu kun tuli.

Erään tarinan mukaan seppä osasi olla ovelakin. Naapurikylän mies oli tullut teettämään lapionterää itselleen. Alettiin heti aamusta töihin vieraan ryhtyessä lekariksi. Työ oli kahden miehen työtä, koska päällelyöjän täytyi käyttää isoa lekaa ja molempia käsiään. Terän tultua lähes valmiiksi heitti seppä tekeleen nurkkaan ja sanoi ettei tästä tullut kunnollista kalua. Aine oli kehnoa. Eikä tutulle miehelle voi näin huonoa lapioa antaa. Yritettiin seuraavasta aineesta ja

taas uudesta, mutta tulos oli aina yhtä huono.Vasta myöhään illalla tuli riittävän hyvä kappale ja molemmat osapuolet olivat tyytyväisiä.Vallankin seppä, jolla oli pajan nurkassa iso kasa melkein valmiita lapion teriä, joita hän yksin ei olisi voinut tehdä.

Leivonmäellä seppä Isak ja Maija-Liisa saivat kolme lasta, jotka ihme kyllä jäivät kaikki eloon juuri niiksi ajoiksi sattuneista suurista nälkävuosista huolimatta. Isakilla lienee jo silloin ollut jonkinverran peltoja ja ehkäpä ne korkealla paikalla ja metsän suojassa saattoivat jonakin vuonna säästyä hallaltakin.Arvattavasti seppämiehellä myös oli metsästysaseita eikä riistasta siihen aikaan varmaan puutetta ollut. Lapset olivat:

EEVA MARIA synt. 1864. Meni avioliittoon Tuomas Leenanpojan kanssa ja heillä oli tila joidenkin kilometrien päässä Pohjanahosta Leivonmäen kirkonkylän suuntaan. Tuomas otti myöhemmin tilansa Suonsaari-nimen sukunimekseen. Eeva ja Tuomas saivat kaikkiaa 9 lasta, joista 2 kuoli pienenä. Jäljelle jääneistä seitsemästä viisi muutti Yhdysvaltoihin ja allekirjoittanut on ollut kirjeyhteydessä heihin.Loput kaksi veljestä asunevat vielä Leivonmäellä. Toivoa olemme käyneet tapaamassakin.

Eeva Maria kuoli Joutsassa v.1906 42-vuotiaana. Eevan kuoleman jälkeen Tuomas otti vielä uuden emännän. Tämän tiedon antoi Kerttu Ylönen, joka Jyväskylästä käsin kävi Suonsaaressa v.1919. Kertoipa vielä,että talossa oli siisti komento.

ROBERT synt. 1867. Harvat maaseudun lapset pääsivät niihin aikoihin opin tielle, mutta Robertilla oli onnea. Tiedämme vain sen,että Joutsan rovasti sai seppä Isakin suostumaan pojan kouluun lähettämiseen. Oletettavasti rovasti avusti myös koulunkäyntiä taloudellisesti. Kotoa lähetettiin ruokapaketteja Jyväskylään,missä poika opiskeli.Lyseolainen Robert ansaitsi myös itse toimimalla kotiopettajana. Ylioppilaaksi valmistuttuaan ja lakin Helsingistä haettuaan hän pyrki ja pääsi Helsingin yliopistoon. Sieltä hän valmistui papiksi 1892. Oli sittemmin kirkkoherrana Nurmeksessa ja pappina Hancock'issa USA:ssa. Myöhemmin rehtorina Lappeenrannassa ja Helsingissä. Kirjoitteli usein kirjeitä veljelleen Isak Isakinpojalle. Robert kuoli Helsingissä v.1943 76-vuotiaana. Lapset: Evald ja Rafael.

ISAK synt.v.1869. TARINAMME MIESPUOLINEN PÄÄHENKILÖ. Isak Isakinpojan (alempana "pelkkä" Isak)lapsuudesta emme paljoa tiedä.Lienee ollut tavanomaista maalaispojan elämää. Kävi kaksi luokkaa kansakoulua, mutta joutui luopumaan koulusta kun vanhempi veli meni lyseoon.Niissä oloissa ei varmaankaan pystytty kouluttamaan kahta lasta samasta perheestä.

Sittemmin Isak, noin 16-vuotiaana, lähti Robertin kehottamana Mikkeliin pyrkimään soitto-oppilaaksi sikäläiseen varuskuntaan.Aluksi Isakilta evättiin homma, koska häntä pidettiin vielä liian heiveröisenä. Useita päiviä Mikkelissä oltuaan hän kuitenkin jollain keinoin sai puhutuksi itsensä soittokuntaan ja siitä se sitten soittajan ura alkoi. Mikkelissä ollessaan hän ilmeisesti oli vielä kirjoilla Leivonmäellä, koska sikäläisiin kirkonkirjoihin oli merkitty ammatiksi "signalisti".

Isak lienee ollut vielä Mikkelissä kun hänen äitinsä Maija-Liisa kuoli 1887. Seppä Isak ei kuitenkaan kauan pärjännyt talossaan yksin, ja Isak sai äitipuolen jo

18-vuotiaana. Uusi äiti oli Loviisa Juhontytär, 29, ja tällä oli 8-vuotias avioton poika. (Välihuomautus: pieksämäkiläisillä Ylösillä oli jo vuosisatoja ollut sukunimi, mutta leivonmäkiläisillä ei vielä tällöin).

Jossakin vaiheessa, vuotta emme tiedä, Isak siirtyi Helsinkiin Kaartinpataljoonan soittokuntaan. Täältä käsin hän sitten sai komennuksen, joka ehkä muodostui hänen elämänsä ammatilliseksi kohokohdaksi. Kysymys oli keisari Nikolai II:n kruunajaisista Moskovassa 26.5.1896, joihin pataljoonan soittokunta osallistui. Vanhat perinteet edellyttivät kruunajaisten pitämistä Moskovassa, vaikkakin Pietari (nyk. Leningrad) oli pääkaupunki ja hallitsijan asuinpaikka.

Junakyydillä soittokunta hyvissämajoin matkasi Moskovaan, Isak ja barytoni joukossa. Ennen juhlapäivää oli viikon verran harjoituksia, joita Nikolai II:kin, itse innokkaana barytoninsoittajana seurasi. Ja sitten tuli se pääasia, kruunajaispäivä. Taivas oli pilvettömän sininen. Kremlin muurien sisäpuolella palvelijat levittivät punaisen maton kuuluisille Punaisille portaille, jotka johtivat Uspenskin katedraaliin. Näillä portailla Isak tovereineen seisoi punaisen, valkoisen ja kullan kirjavaan univormuun pukeutuneena ja soitti kruunajaiskulkueen astellessa portaita alaspäin hänen ohitseen. Isakin olkapäillä oli A III poletit, joita kruunattava keisari Nikolai II halusi joukkojensa käyttävän isänsä Aleksanteri III:n muiston kunnioittamiseksi. Nämä poletit ovat nykyisin Antti Ylösellä Kyröskoskella. Kruunajaisten juhla-ateriaan osallistuneet saivat porsliiniset ruoka-astiat muistoesineikseen. Suvullamme on vielä tallella näistä matala lautanen, kaarotti ja muki. Esineet ovat Kerttu ja Inkeri Ylösen hallussa. Astioissa on Nikolai II:n sinetti ja valmistusvuosiluku 1878. Miksi näin aikainen valmistusvuosi? Luultavasti niitä täytyi hitaista valmistusmenetelmistä johtuen alkaa valmistaa jo parikymmentä vuotta aikaisemmin, paljon kun tarvittiin. Omituista kuitenkin se, ettei edes keisarin isä ollut vielä astunut valtaistuimelle, kun astioiden valmistus aloitettiin.

Kruunajaisia seuraavana päivänä tsaari järjesti kansanjuhlan kaupungin ulkopuolella olevalla Hodingan niityllä, joka oli Moskovan varuskunnan harjoituskenttä. Tämä juhla muodostui lopulta surujuhlaksi. Yön ja aamun aikana oli paikalle kokoontunut valtavasti väkeä, arviolta 500.000 henkeä, monet melkoisessa humalassa. Keisari oli tilannut paikalle vaununlasteittain omalla sinetillään varustettuja emalimukeja sekä valtavat määrät olutta mukeihin kaadettavaksi. Olutkuormien alettua saapua kentällä levisi kansan keskuudessa huhu, että olutta ei riittäisikään kaikille. Alkoi ryntäys, joka muodostui paniikiksi ja ihmiset satkivat toisia alleen hirvittävästi. Paljon ihmisiä kuoli puristumalla kentän ympäri vedettyihin teräsvaijereihin. Onnettomuutta oli edesauttamassa se, että kenttä oli täynnänsä sotaväen tekemiä harjoituskaivantoja, jotka täyttyivät kuolleista ja loukkaantuneista ihmismassojen vyöryessä eteenpäin. Satoja ihmisiä kuoli ja tuhansia loukkaantui. Isak selvisi ehjänä tältä kentältä ja toi olutmukinsakin Suomeen. Muki oli vuosia perheen käytössä ja annettiin lopuksi Tilda Aarnelle kukkapurkiksi. Tai oikeastaan ensiksi poikamies Isakin käytössä, koska perhettä ei Moskovasta palatessa vielä ollut.

Seuraavana vuonna, 1897, päättyi seppä Isakin elämä 70-vuotiaana. Aivan joulun alla, tyttärensä Eevan luona ollessaan, ja Isak jäi täysorvoksi 28-vuotiaana.

Vuosisadan lopulla alkoi liikkua tietoja, joiden mukaan kenraalikuvernööri

Bobrikoff suunnitteli Suomen sotaväen lakkauttamista.Tällöin Isak työpaikkansa menettämisen pelossa alkoi etsiä uutta työpaikkaa. Sai jostakin kuulla Kyröskoskella tarvittavan soittotaitoista miestä. Lähti Helsingistä sinne v.1898 ja sai työpaikan poliisina. Siihen aikaan katsottiin armeijan kapitulantti luonnostaan päteväksi poliisin virkaan. Poliisina Isak hoiti myös ulosottomiehen tehtävät. Olipa poliisi myös samalla valtion tiemestari. Hän rakennutti m.m. tien Nuutin risteyksestä Hämeenkyrön kirkolle, joka tie sittemmin oli vuosikymmenet hyljättynä "vaphana tienä",mutta nykyisin taas on pätkä valtatie 3:a.

Nähtävästi heti Kyröskoskelle tulonsa jälkeen Isak tapasi tulevan elämäntoverinsa Sigrid Johanna Suojasen, kertomuksemme toisen päähenkilön. Kihloihin mentiin 9.3.1898.

II. SUOJASTEN HISTORIAA

Palaamme ajassa taaksepäin seuraamaan Sigrid Suojasen ja hänen sukunsa vaiheita. Suojasen suku oli asunut Ylöjärven kirkonkylässä sijaitsevaa Suojanen-nimistä tilaa ainakin 1500-luvulta lähtien. Tila oli vähintään 500 hehtaarin laajuinen ja pitäjän suurimpia. Sigridin isästä (konemestari) Kalle Viktor Suojasesta, synt. 1854, piti tulla Suojasten isäntä, koska oli talon vanhin poika ja sen ajan tavan mukaan vanhin poika sai talon. Toisin kuitenkin kävi.Syynä lienee ollut Kallen isän Malakias Suojasen, synt. 1831, mieltymys väkeviin juomiin. Malakias velkaantui vähitellen niin, että joutui myymään talonsa. Myipä vielä samalla eläkkeensä eli "syytingin". Ostaja oli kruununvouti F.S.Bohm. Hinta oli n.s. pilkkahinta.

Kalle Viktor oli 15-vuotias kun hän näin menetti kotinsa v.1869, eikä siinä kaikki; Samana vuonna oli kuollut hänen äitinsä Miina 35-vuotiaana. Kunnallislautakunta yritti puuttua talonkauppaan ja kutsui ostajan ja myyjän kuultavakseen pelätessään, että "Malakiaan kolme alaikäistä lasta piankin tulisivat seurakunnalle rasitukseksi",kuten pöytäkirja kertoo. Ostaja ja myyjä eivät kuitenkaan vaivautuneet tulemaan kunnallislautakunnan eteen.

Seuraavana vuonna, 1870, Kalle lähti Tampereelle oppilaaksi Dundebergin konepajaan.

Malakias itse muutti v. 1880 Tampereelle ja sieltä edelleen 1886 Pirkkalaan, jossa osui torpparina. Ensimmäinen paikka oli Heikkilä-niminen ja on tila edelleenkin samanniminen. Toinen paikka on nykyisinkin Suojanen-niminen ja lienee jossakin vaiheessa saanut nimensä Malakiaan sukunimen mukaan. Malakiaalla ja Miinalla oli viisi lasta:

KALLE VIKTOR, synt.1854 Ylöjärvellä. Kulkee päähenkilömme Sigridin isänä mukana kertomuksessamme.

KUSTAAVA JOSEFIINA, synt.1856 Ylöjärvellä.Avioitui suutari Matti Lehtosen kanssa ja sai paljon lapsia. Kuoli 1948 92-vuotiaana.

HILDA MARJAANA, s.1860. Kuoli Pirkkalassa 1908 naimattomana 48-vuotiaana.

MIINA AURORA, synt.1862 Ylöjärvellä. Kuoli 6-vuotiaana Ylöjärvellä.

OTTO ENGELBREKT, synt.1866,Ylöjärvellä.Eli elämänsä Tampereella ja sai useita lapsia. Kuoli 1949.

Jossakin vaiheessa Malakias meni uudelleen naimisiin ja sai 1872 pojan, Arvidiksi nimetyn. Arvid muutti Pirkkalasta pois 1905, emmekä tiedä hänestä sen enempää Pirkkalasta käsin Malakias kävi ainakin yhden kerran Kyröskoskella poikansa Kallen ja pojantyttärensä Sigridin luona v.1910 vaiheilla. Malakias kuoli v.1917 Pirkkalassa 86-vuotiaana.

Sigridin isä Kalle oli nelisen vuotta Tampereella konemiehen opissa ja muutti sitten 1874 Ikaalisiin, missä tapasi itseään vuotta nuoremman Agatha Sillmannin. Naimisiinmenossa ei varmaan kauan aikailtu, koska seuraavana vuonna alkoi muodostua heidän 12 lapsen sarjansa:

HILDA MARIA synt.1875. Meni avioon Kaarlo Marttilan kanssa.Lapset Erkki ja Agatha. Kuoli Kannuksessa.

SIGRID JOHANNA synt.1879. KERTOMUKSEMME TOINEN PÄÄHENKILÖ.

KAARLO WILLIAM synt.1882. Meni USA:han.Sai siellä kaksi lasta, Vapun ja Kaarlen.

VÄINÖ VALDEMAR synt.1884. Meni Kyröskoskella avioon Beda Sjörlundin kanssa.Lapsia neljä: Markus,Helmi,Pertti ja Urpo. Väinö sai surmansa sisällissodan yhteydessä 1918.

ANNA SOFIA synt.1988. Avioitui Yrjö Lehtisen kanssa. Lapset Ilmari ja Irja. Kuoli Jyväskylässä 1976.

ELLEN ERIKA synt.1891. I mies Hannes Asmundela . Lapset Mauri Erik ja Otto Antero.
II mies Antti Siirilä. Lapset Lauri ja Kreeta.

NIILO REINHOLD synt.1893. Kuoli 20-vuotiaana.

MAUNO VIKTOR synt. 1896. Vaimo Saimi Koivunen. Lapset Inga,Mauno ja Tauno. Kuoli Kyröskoskella 1950.

ELSA KAARINA synt.1899. Tytär Ulla. Elsa asuu Jyväskylässä.

ELMA ESTERI synt. 1901. Avioitui mvj. Herman Mikkolan kanssa.Tyttäret Maija, Pirkko ja Vappu.

CHARLOTTA JOSEFIINA ja
ELLEN AUGUSTA lienevät kuolleet pienenä eikä heistä tiedetä enempää.

Kalle Viktor tuli tutuksi Ikaalisten nimismies Sparfvenin kanssa ja kertoi tälle joskus kotitalonsa menettämisestä. Sparfven ehdotti Kallelle, että otetaan asia oikeuteen ja hankitaan talo takaisin. Kaupoissa kun oli ollut senverran hämäriä piirteitä, että vallesmanni uskoi voittavansa jutun. Jostain syystä Kalle ei kuitenkaan lähtenyt käräjöimään vaan tyytyi osaansa.

Kallella oli Ikaalisissa oma verstas, jossa hän teki kaikenlaisia konemiehen töitä. M.m. valmisti valaen ja takoen erilaisia tarvekaluja, joita Agatha kiersi markkinoilla myymässä.

Niinpä sitten tieto Kallen huippukorkeasta konemiehen taidosta tuli hänen tuotteidensa mukana Kyröskoskelle, jossa toimi tehdaslaitos Hammaren ja kumpp. (nyk. Kyro Oy.) Tämä yhtiö oli tilannut laivan, Kyröskoski nimeltään, ja etsi siihen konemestaria. Kirjoittivat Kallelle ja kauppa syntyi, Kallesta tuli lai-

van konemestari. Agathansa kanssa sekä kuusi ensimmäistä lasta mukanaan Kalle mutti 15 km etelään päin,Kyröskoskelle.

Kyröskoski-laivalla ajettiin paperitehtaan ja sahan tuotteet proomuja hinaten Siuron satamaan rautatielle lastattavaksi. Joitakin vuosia laiva oli tällä alaveden reitillä kunnes yhtiö hankki alavedelle isomman laivan ja tämä pienempi siirrettiin ylävedelle Kyrösjärvelle. Emme varmasti tiedä, oliko Kalle vielä jonkin aikaa alavedellä uudessa Siuro-laivassa vai siirtyikö hän heti vanhan laivansa mukana Kyrösjärvelle, jossa laivan nimi oli Kyrösjärvi. Kyrösjärven reittejä pitkin tuotiin proomuilla tai lauttoina hinaten tehtaan pääasiallinen raaka-aine aina Parkanon perukoilta asti.

Laivat kulkivat vain avoveden aikana. Talvisin Kalle huolsi laivojen koneita sekä oli mukana paperitehtaan laitteiden korjauksessa ja valmistuksessa. Olipa Kallelle joskus tarjottu tehtaan verstaan mestarin paikkaakin, mutta hän kieltäytyi. Todennäköisesti Kalle tiesi itse oman pikkutarkkutensa työn laadun suhteen ja epäili, että olisi tullut riitoja työntekijöiden kanssa.

Ensimmäisen asunnon Kalle perheineen sai Rautaruusun talosta, joka vielä tätä kirjoitettaessa on paikallaan, mutta kaatumispisteessä. Rautaruusun torakoiden hätyyttämänä Kalle etsi parempaa asuntoa ja saikin sen v.1899 yhtiön omistamasta Hakumäki-nimisestä talosta, joka sijaitsi paikalla missä nykyisin on tehtaan portilla oleva konttorirakennus. Talossa oli silloin m.m. posti ja osuuskauppa. Hakumäen talosta Kalle perheineen muutti 1904 harjulla sijaitsevaan ent. Poussan taloon, joka myös oli yhtiönomistama. Vielä kerran Kalle muutti kylän piirissä, taaskin yhtiön taloon harjun etelärinteelle. Tämä oli paikka, jossa Malakias Suojanen kävi vierailulla, ja joka myös jäi Kallen viimeiseksi asunnoksi. Kalle kuoli 1.9.1918 64-vuotiaana ja haudattiin Hämeenkyrön kirkkomaalle, jossa hautapaikka ei kuitenkaan enää ole tiedossa.

Kallen nuorin tytär Esteri oli tällöin jo ehtinyt 17 vuoden ikään, joten Kalle ehti saada lapsikatraansa lähes aikuiseksi ennen lähtöään.

Kallen kuoltua Agatha jäi yksin, sillä siinä vaiheessa olivat kaikki lapset lähteneet pois kotoaan. Hän muutti harjulla olevaan Rajalan taloon. Täällä hänellä oli alivuokralaisena joku ikaalislainen tyttö, joka teki ompelutöitä. Isakin vanhin poika Antti oli jossakin vaiheessa Agathan ruoissa, vaikkei hänen luonaan asunutkaan.

V.1928 Agatha muutti Pohjanmaalle, missä hänen tyttäriään asui, eikä sitten enää palannut kotiseudulleen. Hän kuoli 19.3.1935 vähän vaille 80-vuotiaana.

III. YLÖSTEN ja SUOJASTEN YHTEISTÄ HISTORIAA

Olemme päässeet kertomuksessamme siihen, että Ylöset ja Suojaset saavat yhteisen historian. Se tapahtui marraskuun 2. p:nä 1898, kun Isakin ja Sigridin häät pidettiin Kyröskosken Seurahuoneella (ei ollut ravintola kuten usein kaupunkien Seurahuoneet).

Isak oli vastustellut hääjuhlien pitoa, olisi mennyt hiljaisemmin avioon. Sigridin veljet Kaarlo ja Väinö olivat kuitenkin vaatineet häitä pidettäväksi. Nuoret veljekset kun pitivät juhlimisesta. Häälahjoista on tiedossa opettaja Paavo Koskiselta (kauppias Koskisen veli) saadut kaksi kynttilänjalkaa, jotka nykyisin ovat Kerttu Ylösellä Hämeenlinnassa.

Sigrid ja Isak saivat ensimmäisen asuntonsa samasta Hakumäki-nimisestä talosta, jossa appivanhemmat jo asuivat. Tässä talossa heille syntyi ensimmäinen lapsensa OLGA MARIA v.1899, joka kuitenkin kuoli tulirokkoon 5 vuotiaana v. 1904. Seuraava lapsi ANTTI ADOLF syntyi samassa talossa asuttaessa marraskuussa 1900. Vielä seuraava lapsi JOHANNES lienee syntynyt samassa talossa, se tapahtui kesäkuussa 1902.

Vuonna 1904 sattui musikaalisen perheen historiassa kauan jälkeenpäin muistettu tapaus. Kyröskoskella oli laulujuhlat meneillään. Kesken juhlien karautti nimismies Sparfven vaunuillaan paikalle ja lopetti juhlat. Syy: herra E.Schaumann oli ampunut herra Bobrikoffin Helsingissä. Voidaan ajatella, että vallesmanni olisi mielelläänkin sallinut juhlien jatkua, mutta hänellä oli käskynsä asiassa.

Joskus näinä aikoina Isakin työhommakin muuttui. Poliisista tuli pakkamestari ja sataman paperivaraston hoitaja. Työnantajana edelleen Hammaren ja kumpp.

Sittemmin perhe muutti Kylmäkosken taloon, jossa lienee syntynyt KERTTU GUNILLA, tapahtui tammikuussa 1905. Kylmäkosken talon jälkeen oli vuorossa suutari Aarnen talo melkein Kyröskosken harjun laella.

V. 1905 Isak tuli työstään pyytäneeksi 5 pennin korotusta päivää kohti.Ei kuitenkaan saanut ja tuohtui asiasta niin, että kirjoitti tuntemalleen kapellimestari Willgrenille Viipuriin kysellen töitä. Willgren lupasi hankkia ja niin Isak myi huonekalunsa sekä pakkasi perheensä ja lähti Viipuriin (Viipuri oli Suomea silloin, huom. nuoremmille lukijoille).

Viipurissa asunto löytyi Tiiliruukilta. Paljon ei tiedetä perheen oloista siellä, mutta Antti muistaa olleensa lastentarhassa Kolikkoinmäellä.

Kapellimestari Willgren sai järjestettyä Isakille soittohommia, mutta niitä ei ollut päätoimeksi asti. Muuta vakinaista työtä ei liene löytynyt kuten oli odotettu. Jotakin tilapäistyötä oli ja elämä varmaankin niukkaa.

Sitten Isak sai kirjeen Kyröskoskelta insinööri Fraserilta. Tämä pyysi

Isakia palaamaan takaisin Kyröskoskelle luvaten lisää palkkaa. Isak suostui heti ehdotukseen ja näin Viipuri matka jäi noin vuoden mittaiseksi. Ja Kerttu Gunilla tuli ensimmäisen ikävuotensa aikana tehneeksi melkoisen "evakkomatkan".

Juuri ennenkuin perhe ehti Kyröskoskelle oli siellä puhjennut paperityöläisten lakko. Taloudellisissa vaikeuksissaan (tai muista syistä?) Isak kuitenkin lakosta huolimatta meni työhön sähkövoimalaitoksen hoitajaksi, mistä myöhemmin koitui hankaluuksia lakkolaisten taholta. Lakko loppui kun kaikki lakkolaiset sanottiin irti ja maakunnasta otettiin uudet miehet tilalle.

Sitten syyskussa 1906 oli syntymävuorossa SIIRI INKERI, jonka jälkeen Sigrid sai kolmen vuoden tauon kunnes kesäkuussa 1909 LEO ELIEL näki päivänvalon.

Vuonna 1910 olivat aivoitukset tulleet siihen, että Isak Isakinpoika lähti Amerikan Yhdysvaltoihin. Ajan henki kun oli, että parempaa tulevaisuutta etsittiin Amerikasta. Rohkaisuna Isakin lähtöön oli Valdemar Eklundin kirje "rapakon takaa". Siinä kuvattiin mahdollisuuksia hyviksi ja kaiketi ne sitä olivatkin . Matkarahoikseen Isak panttasi 300 mk:n henkivakuutuksensa.

Perhe, Sigrid ja viisi lasta, jäivät asumaan kauppias Koskisen talon (myöhemmin kenkäkauppias Savusen) piharakennukseen. Jonkin aikaa täällä asuttuaan perhe koki ikävän yllätyksen. Kauppias Koskinen laittoi sähkövalot taloonsa.Valot sinänsä olivat mukavat, mutta niiden takia kauppias nosti vuokraa ja se ei enää ollut mukavaa. Sigrid itki aikansa ja teki sitten ratkaisun. Heikkilän talosta löytyi halvempi asunto, ilman sähköä.

V. 1913 Isakille tuli USA:ssa munuaissairaus. Asiaa yritettiin siellä hoitaa, mutta huonoin tuloksin. Eivät osanneet tehdä leikkauksia, joita Isak tiesi Suomessa tehdyn. Isak sanoi sikäläisille lääkäreille, että hän lähtee Suomeen leikkauttamaan itsensä. Lääkärit sanoivat, että sopii lähteä vaikkakaan ei ole toivoa Suomen rantaan pääsystä. Isak ei lannistunut ja niin hänen toinen munuaisensa poistettiin Suomessa. Tervehtyneenä Isak palasi kohta takaisin Amerikkaan.

Amerikassa ollessaan Isak lähetti rahaa perheelleen mahdollisuuksiensa mukaan ja perhe tuli toimeen. Olipa täällä jäänyt sikäli säästöjäkin, että elettiin ensimmäisen maailmansodan aika 1914-1918, vaikka rahojen kulku Amerikasta Suomeen oli aika-ajoin mahdotonta. Raha-asioita vaikeutti tosin jossakin määrin se, että Isak oli Amerikassa lainannut rahaa jollekin Suomen Pohjanmaalta lähtöisin olevalle kauppiaalle, joka sittemmin teki konkurssin. Vielä Suomeen palattuaankin Isak yritti saada näitä rahojaan takaisin kirjoittelemalla jollekin insinööri Hannukselalle. Tuloksia ei saatu.

USA:ssa Isak asusti Pennsylvanian valtiossa Monessenin kaupungissa ja oli työssä sikäläisessä terästehtaassa. Työmaalla oli niin kova kuumuus,että työntekijät joutuivat alati pitämään villapaitaa päällään.

Pitkästä työpäivästä huolimatta Isakilta riitti aikaa kulttuuriharrastuksille. Paikkakunnalla oli Louhiband-niminen soittokunta, tiettävästi korkeatasoinen. Isak oli tämän bandin johtajana kolme vuotta, mutta edelläkerrottu munuaissairaus keskeytti puuhan. Emme tiedä oliko hän uudelleen Amerikkaan palattuaan bandissä mukana.

Maailmansodan päätyttyä Isak palasi Suomeen juhannukseksi 1919. Saavuttuaan Tampereen asemalle hän tapasi siellä sattumalta kapellimestari Wirzeniuksen, joka oli Tampereelle sijoitetun Kajaanin Sissipataljoonan soittokunnan päällikkö. Vanhat tutut tekivät heti kaupat työpaikasta ja Isak ryhtyi nyt itsenäisen Suomen armeijan leipiin. Kauan ei pataljoona kuitenkaan ollut Tampereella, vaan siirrettiin Hämeenlinnaan.

Isakin Suomeen paluu saattoi alkuun lapsikatraan B-sarjan, joka kuitenkin tuli käsittämään vain yhden ainoan, v. 1920 syntyneen ARMAS ENSION. Syynä B-sarjan lyhyyteen saattoi olla Sigridin ikä, hän oli silloin jo viidennelläkymmenellä. Armaan ollessa 9 kk ikäinen tuli edellämainittu Hämeenlinnaan muutto. Siellä Isakin työmaa oli Linnan kasarmilla, mutta asunto Suomen kasarmilla (Eteläkatu). Talo oli kolmikerroksinen ja kaksirappuinen.

Sitten koitti vuosi 1928, jolloin armeijasta pantiin eläkkeelle kaikki 59 vuotta täyttäneet. Tähän asiaan oli myöhemmin presidenttinä olleella Kyösti Kalliolla jotakin osuutta, eikä Isak senjälkeen Kalliosta hyvää puhunut.

Virka-asunto meni viran mukana. Uusi asunto löytyi Virvelistä. Löytyipä vielä työpaikkakin Mesan tehtaiden porttivahtina.

Virvelin jälkeen oli asuinpaikkana Vanamon talo ja senjälkeen viimeinen ja pitkäaikainen asunto Juurevan talossa Louhimokatu 11:ssä. Louhimokadulla asuttaessa oli lapsista perheessä enää Kerttu, joka oli tavallaan jäänyt mukaan vanhusten turvaksi.

Ammattimuusikon uran päätyttyä oli Isak musiikissa mukana m.m. Hämeenlinnan VPK:n soittokunnassa, soittiminaan barytoni ja basso. Tältä soittokunnalta hän sai 70-vuotipäivänään 1939 5-haaraisen tinasta valmistetun kynttilänjalan, joka on nykyisin Kertun hallussa. Suomen Kansallisteatteri unohti tämän syntymäpäivän, vaikka Isak oli siellä laulavana avustajana viime vuosisadan lopulla.

Isakin tarina päättyi 3.7.1945, kun hän työmatkallaan jäi polkupyörineen kuorma-auton alle Hämeenlinnan kauppatorin laidassa Sibeliuskadun ja Raatihuoneenkadun kulmassa.

Sigrid jäi Kertun kanssa edelleen asumaan Louhimokadulle ja sitten vierähti 19 vuotta kunnes aika oli kypsä Sigridinkin lähtöön. Se tapahtui Hämeenlinnan kaupunginsairaalassa 10.8.1964.

Sigrid ja Isak ovat haudattuna Hämeenlinnassa Ahveniston hautausmaalla kuin myöskin poikansa Leo, joka kuoli 1962. Lapsena kuollut Olga sekä 1940 kuollut Johannes ovat Hämeenkyrön kirkkomaassa.

Muut Isakin ja Sigridin jälkeläiset ovat elossa. Tarkoitukseni oli tuoda tämä kertomus heidän mukanaan nykyaikaan asti ja kirjoittaa sisaruspárvestakin laajemmalti. Tämäkin teksti on kuitenkin antanut sen verran puuhaa, että alkoi laiskottaa ja päätin lopettaa. Löytyykö suvusta joku joka jatkaa tekstiä? Voin antaa aineistoa muutaman mapillisen. Jään odottelemaan vapaaehtoista.

Mainitsen lopuksi, ehkä lievästi itsekeskeisesti, että suvun nuorenpään huipussa ainoana viidennen polven edustajana (Isakista ja Sigridistä lukien) toimii nykyisin fräulein Verena Schall , Thomas Mann Str.10., Stuttgart, Bundesrepublik Deutschland.

Tuli kirjoitetuksi

Ylöjärvellä 7.12.1977

Pekka Antinpoika Ylönen

Pekka Antinpoika Ylönen